

VI. ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ ТА СТРАТЕГІЇ ВИРОБНИЦТВА КОРМІВ І КОРМОВОГО БІЛКА

УДК 633.3/477

Корнійчук Олександр

доктор с.-г. наук

Інститут кормів і сільського господарства Поділля НААН,

м. Вінниця

Антипова Лідія

доктор с.-г. наук, професор

Манушкіна Тетяна

кандидат с.-г. наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА КОРМОВИХ КУЛЬТУР НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Ключові слова: кормові культури, структура посівних площ, валовий збір, забезпечення поголів'я ВРХ кормами, кормова база.

Korniychuk Oleksandr

Doctor of Agricultural Sciences

Institute of Feed Research and Agriculture of Podillya of NAAS

Vinnitsia

Antipova Lidiya

Doctor of Agricultural Sciences, Professor

Manushkina Tetiana

Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor

Mykolaiv National Agrarian University

Mykolaiv

CURRENT STATE OF PRODUCTION FEED CROPS IN THE SOUTH OF UKRAINE

Key words: feed crops, structure of sown areas, gross harvest, provision of fodder for cattle, feed base.

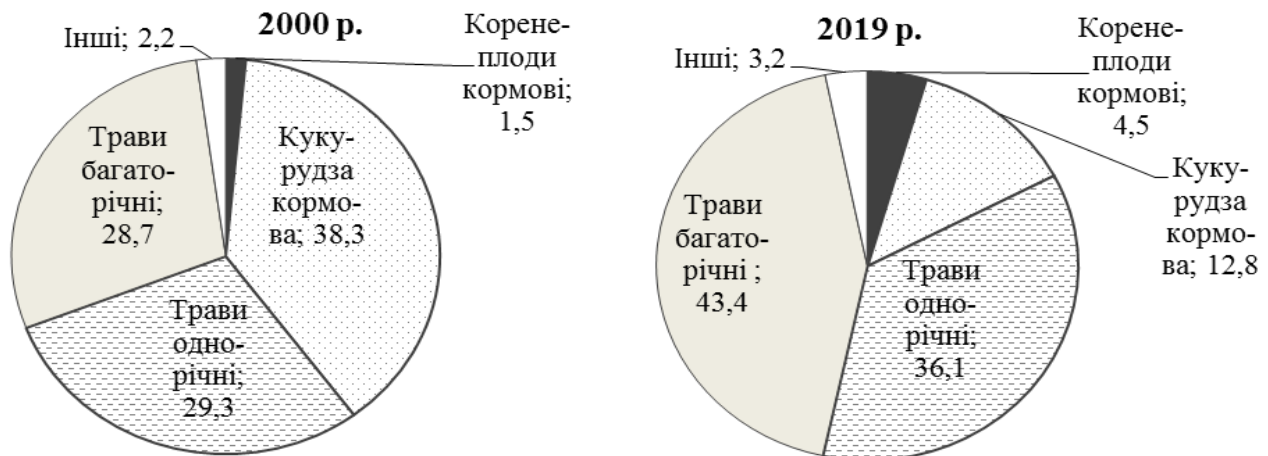
Існуючий упродовж останніх років незадовільний стан кормової бази, значні перевитрати кормів на виробництво продукції тваринництва призвели до зниження продуктивності тварин, а отже і до зростання рівня збитковості галузі. Безперечно, що виробництво продукції скотарства знаходиться в прямій

залежності від виробництва повноцінних кормів. Приріст обсягу продукції тваринництва істотно залежить не тільки від наявної кількості фізичного корму, тобто кормової бази, а й його якості. Переважаючим фактором для ефективного розвитку галузі насамперед залишається оптимальний рівень годівлі сільськогосподарських тварин [1, 2].

За сучасних умов господарювання у структурі витрат на виробництво продукції тваринництва на корми припадає близько 60%. У зв'язку з цим, варто забезпечити формування високих урожаїв як на луках і пасовищах так і в польовому кормовиробництві, особливо за умов потепління клімату, належну якість цих кормів для підвищення продуктивності тварин [3-5].

Доцільним є вирощування кормових культур для використання в органічному землеробстві у системі зеленого конвеєра. Особливої уваги заслуговують багаторічні трави, які здатні забезпечити підвищення показників родючості ґрунту, захист від вітрової та водної ерозії, поліпшення якості кормів для годівлі сільськогосподарських тварин [6, 7].

Нашими дослідженнями проведено аналіз стану виробництва культур з групи кормових в умовах Півдня України (на прикладі Миколаївської області) у період 2000-2020 рр. за даними Держстату України [8]. Встановлено істотні зміни у структурі посівних площ. Розраховано, що у загальній посівній площі в 2000 р. частка кормових культур складала 17,1%, а в 2019 р. цей показник зменшився на 13,9 в. п. Водночас збільшилися посівні площі під технічними культурами до 37,6% (на 15,8 в. п.). Зміни, які відбулися у структурі посівних площ кормових культур у посушливих умовах Півдня України, зокрема надання переваги вирощуванню однорічних і багаторічних трав, покращили показники продуктивності цих агрофітоценозів кормового призначення (рис. 1).

Рис. 1. Структура посівних площ культур кормових на Півдні України (на прикладі Миколаївської області), %

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України [8]

Встановлено, що у 2000 р. було зібрано з 1 га 1,27 т корм. од., а в 2019 р. – на 48,8% більше. Показник забезпечення кормової одиниці перетравним протеїном було підвищено за досліджуваний період на 34,4% (від 86,6 до 116,4 г на 1 кормову одиницю). Зазвичай, вважають нормою поживність кормів у межах 110-115 г на 1 кормову одиницю.

Скорочення поголів'я на 65,1% (від 87 тис. голів ВРХ на Миколаївщині у 2000 р.), яке відбулося у категоріях усіх господарств упродовж досліджуваного періоду, істотно вплинуло на забезпечення тварин кормами з групи кормових культур. Встановлено, що у 2000 р. на одну голову великої рогатої худоби (ВРХ) виробляли лише 0,93 т кормових одиниць, а в 2019 р. – на 15,1% більше.

Ідентична ситуація відзначена й у виробництві продукції кормових культур у кормопротеїнових одиницях: показник за досліджуваний період зменшився на 54,7%. Водночас, якщо у 2000 р. на Миколаївщині на одну голову великої рогатої худоби було вироблено лише 0,89 т кормопротеїнових одиниць, то у 2019 р. – на 29,2% більше.

Варто відмітити, що рівень збитковості виробництва ВРХ на м'ясо в 2019 р. у підприємствах Миколаївщини складав 21,3%, а населення регіону було недостатньо забезпечене м'ясом і м'ясними продуктами включаючи субпродукти і жир-сирець (на рівні 53,6 за норми споживання 83 кг на 1 особу за рік). Необхідно зазначити, що у 2000 р. рівень збитковості був значно гіршим (–53,0%).

Отже, в Південному Степу України спостерігається недотримання структури посівних площ основних груп культур сільськогосподарських для формування науково обґрунтованих сівозмін. На продуктивність кормових культур чинять істотний вплив умови зволоження. Рівень збитковості виробництва великої рогатої худоби на м'ясо досить значний, що свідчить зокрема і про необхідність оптимізації кормової бази. За нинішніх умов господарювання для розвитку скотарства варто вжити заходів щодо призупинення скорочення поголів'я ВРХ і підвищити продуктивність тварин, у т. ч. шляхом використання якісних поживних кормів та в кількості згідно раціонів годівлі.

Список використаних джерел

1. Степасюк Л.М., Тітенко З.М. Кормова база, як один із чинників підвищення ефективності виробництва продукції скотарства. *Агросвіт*. 2016. № 21. С. 15-18.
2. Коваленко Г.В., Іваненко Т.Я. Впровадження перспективних кормових культур – основа підвищення продуктивності дійного стада. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 773-780.
3. Тимчак В.С. Інтерпретація категорії «ефективність інновацій» у кормовиробництві. *Вісник ЖНАЕУ*. 2014. № 1–2 (43). Т. 2. С. 39-49.
4. Петриченко В.Ф., Корнійчук О.В., Векленко Ю.А. Сталий розвиток лукопасовищного кормовиробництва в умовах змін клімату. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 6. С. 25-32.

5. Корнійчук, О.В., Антипова Л.К., Манушкіна Т.М. Аналіз стану виробництва кормових культур на півдні України. *Корми і кормовиробництво*. 2021. №91 С. 20-32.

6. Кургак В.Г., Цимбал Я.С., Якименко Л.П. Вирощування кормових культур у системі зеленого конвеєра за органічного землеробства. *Збірник наукових праць ННЦ, Інститут землеробства НААН*. 2014. Вип.1-2. С. 116-125.

7. Петриченко В.Ф., Антипова Л.К., Цуркан Н.В. Вплив гідротермічних умов на продуктивність багаторічних трав у Південному Степу України. *Корми і кормовиробництво*. 2019. Вип. 88. С. 27-36.

8. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Миколаївській області. Статистичний збірник «Сільське господарство Миколаївської області» у 2019 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин : довідник за ред. Проваторов Г.В. та ін. Суми : Університетська книга. 2019. 489 с.